

Landelijk opleidingsprofiel

Toegepaste Psychologie

Juni 2018

Landelijk opleidingsoverleg Toegepaste Psychologie

Inhoud

Hoofdstuk 1 Over dit opleidingsprofiel

Hoofdstuk 2 Ontwikkelingen in samenleving en beroepspraktijk

Hoofdstuk 3 De toegepast psycholoog

Hoofdstuk 4 Gegarandeerd bachelorniveau

Hoofdstuk 5 Kennis van de psychologie

Hoofdstuk 6 Competenties van de toegepast psycholoog

Hoofdstuk 7 Speerpunten voor de toekomst

1 Over dit opleidingsprofiel

De hbo-bacheloropleiding Toegepaste Psychologie vierde in 2017 haar tiende verjaardag. Deze internationaal al langer bestaande, maar destijds voor Nederland nieuwe opleiding heeft zich in de afgelopen periode ontwikkeld tot een stevige hbo-bacheloropleiding die goed opgeleide en gewaardeerde startende professionals aflevert. Toegepaste psychologen werken inmiddels in veel verschillende werkvelden en beroepsrollen. Ze worden gewaardeerd om hun grote kennis van de psychologie en hun onderzoekende en analytische benadering die ze combineren met een oplossingsgericht aanpak.

Dit Landelijk Opleidingsprofiel Toegepaste Psychologie is opgesteld door de zes bekostigde opleidingen die samenwerken in het landelijk opleidingsoverleg Toegepaste Psychologie.

De opleiding Toegepaste Psychologie

Toegepaste Psychologie wordt als door de overheid bekostigde bacheloropleiding aangeboden bij zes Nederlandse hogescholen: Fontys Hogescholen, Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Hogeschool Leiden, Hogeschool van Amsterdam en Saxion. Dit Landelijk Opleidingsprofiel Toegepaste Psychologie beschrijft de gemeenschappelijke basis van die zes opleidingen aan de genoemde hogescholen.

Wat heeft iedere afgestudeerde toegepaste psycholoog minimaal in zijn mars, ongeacht de hogeschool waar hij is opgeleid? De gemeenschappelijke basis van de opleiding Toegepaste Psychologie valt in drie delen uiteen:

1. het binnen de EU afgesproken **eindniveau** van een bacheloropleiding;
2. een internationaal gevalideerde basis van wetenschappelijke psychologische **kennis**, op maat gesneden voor de Nederlandse bachelor Toegepaste Psychologie;
3. de door de zes opleidingen opgestelde en vastgestelde **competenties** waarover een toegepaste psycholoog beschikt.

Dit Landelijk Opleidingsprofiel is bindend voor alle hogescholen. Binnen de genoemde kaders en afspraken zijn de hogescholen vrij in de manier waarop ze hun curriculum inrichten, de opleiding organiseren en onderwijskundige keuzes maken. Bovendien is er alle ruimte om het curriculum inhoudelijk in te vullen in lijn met de eigen strategische profilering en af te stemmen op de wensen en noden van de beroepspraktijk in de regio. De opleidingen Toegepaste Psychologie van de zes hogescholen zien er dus zeker niet allemaal hetzelfde uit. De hogescholen bieden hun studenten bovendien naast de brede basis de gelegenheid om een eigen route uit te stippelen en zich te verdiepen in een bepaald thema of werkveld dat hun belangstelling heeft. Dit doen studenten door hun keuze van stage en afstudeeronderwerp, de minor en andere keuzeonderdelen.

In grote lijnen richten de opleidingen zich op één of meerdere van de volgende thema's:

- Mens en werk. Denk aan preventie, organisatieadvies, duurzame inzetbaarheid, re-integratie, training, coaching en talentontwikkeling.
- Mens en techniek. Denk aan hoe mensen zich verhouden tot de toenemende automatisering en digitalisering en aan het ontwerp van gebruikersvriendelijke technologie.

- Onderwijs en ontwikkeling. Denk aan onderwijsbegeleiding, beroepskeuze of de aanpak van problemen als jeugdobesitas, schooluitval en jeugdcriminaliteit.
- Welzijn en gezondheid. Denk aan leefstijlcoaching, programma's voor ouderen, begeleiding van chronisch zieken, gezondheidszorg en ggz.
- Mens en maatschappij. Denk aan veiligheid, leefbaarheid, gezondheid en duurzaamheid.

Voorbeeld van een functie:

De psychodiagnostisch werker

De psychodiagnostisch werker werkt in een instelling voor gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg waar kinderen, volwassenen en ouderen met psychiatrische en psychische problematiek behandeld worden. De psychodiagnostisch werker:

- verricht vraaggestuurde psychodiagnostische onderzoeken bij cliënten;
- geeft op indicatie van de behandelaar relaxatieoefeningen aan cliënten;
- verzorgt deskundigheidsbevordering van behandelaars op het gebied van psychodiagnostiek;
- doet voorstellen voor nieuwe methoden en werkwijzen in de test-psychodiagnostiek

Vernieuwing van het opleidingsprofiel

De opleidingen spelen steeds zo goed mogelijk in op ontwikkelingen in de samenleving en in de beroepspraktijk en verbeteren de curricula continu. Daarom heeft het Landelijk Opleidingsoverleg na een periode van vijf jaar besloten om het Landelijk Opleidingsprofiel op te frissen en aan te scherpen. Het resultaat ligt hier voor u. Er is zeker geen sprake van een 'complete verbouwing', maar het vernieuwde profiel ademt wel een andere sfeer. We zijn volwassen geworden; we staan zelfbewust en assertief in de wereld. Onze afgestudeerden hebben een plek veroverd in de beroepspraktijk. We zien dat ze op allerlei plekken aan de slag komen en daar interessant werk doen, relatief vaak daadwerkelijk op hbo-niveau en tegen een passend salaris. We redeneren meer vanuit eigen kracht en houden ons minder bezig met het afgrenzen van onze professie van andere hbo-professionals en academisch geschoolde psychologen. Integendeel: we zetten juist in op gelijkwaardig samenwerken in interdisciplinaire verbanden waarbinnen de toegepast psycholoog een unieke meerwaarde levert.

Praktijkgericht onderzoek

De afgelopen jaren hebben we steeds verder aangescherpt wat het betekent om toegepast psycholoog op hbo-niveau te zijn en welk soort onderzoek daar bij hoort. Praktijkgericht onderzoek zijn we gaan zien als een bijzondere uitsnede van onderzoek: naar aanleiding van een relevant praktijkvraagstuk en uitmondend in een beroepsproduct op het terrein van de toegepaste psychologie. In dit onderzoek gaat het vaak over de verbinding tussen psychologische theorie en kennis over de beïnvloeding van doelgroepen.

Daan Andriessen, lector Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek aan de Hogeschool Utrecht, onderscheidt in zijn artikel *Drie misverstanden over onderzoek in het hbo* (verschenen in Thema, Tijdschrift voor Hoger Onderwijs en Management, 2016) twee soorten praktijkgericht onderzoek: uitgevoerd door lectoraten en uitgevoerd door studenten. Lectoren en docenten doen binnen de lectoraten praktijkgericht onderzoek waarvan de vraagstelling is ingegeven door de beroepspraktijk en waarvan de opgedane kennis direct kan bijdragen aan de beroepspraktijk. Het voldoet aan wetenschappelijke eisen en is gericht op het ontwikkelen van generieke kennis die de context van een individuele situatie overstijgt. Studenten daarentegen verrichten onderzoeksactiviteiten om informatie te verzamelen ter ondersteuning van hun beroepsuitoefening. Zij moeten daartoe beschikken over onderzoekend vermogen dat bestaat uit drie onderdelen:

1. Een onderzoekende houding;
2. Het kunnen toepassen van onderzoeksresultaten van andere onderzoeken.
3. Onderzoek kunnen doen volgens kwaliteitseisen die in de beroepsuitoefening gebruikelijk zijn.

Andriessen stelt dat het onderzoekend vermogen van hbo-bachelorstudenten niet hoeft te leiden tot kennis die nieuw is voor de wereld en die transfereerbaar is naar andere contexten dan die waarbinnen ze is ontwikkeld. Ook zijn de kwaliteitseisen van het beroep leidend, en niet die van wetenschappelijk onderzoek. In dit profiel sluiten wij aan bij deze opvatting. In alle beroepsrollen is onderzoek onlosmakelijk verbonden met het werk van een toegepast psycholoog. Daarbij gaan wij heel zorgvuldig om met ons onderzoeksobject: de mens.

Verbinding opleiding, beroepspraktijk en onderzoek

Opleiding, beroepspraktijk en onderzoek zijn de afgelopen jaren steeds sterker met elkaar verbonden. De opleidingen zijn steeds meer nadruk gaan leggen op opleiden en onderzoeken mét en ín de praktijk. Daartoe onderhouden we nauwe en duurzame banden met organisaties en bedrijven in het werkveld. Studenten, professionals, docenten en onderzoekers werken samen in verbanden die overal een verschillende naam hebben – leerwerkgemeenschap, leeratelier, innovatiewerkplaats enzovoort – maar die allemaal hetzelfde beogen: leren en innoveren voor alle betrokkenen. Onze studenten worden geconfronteerd met realistische praktijkvraagstukken waarbij ze hun kennis en vaardigheden integraal in moeten zetten. Docent-onderzoekers proeven van de praktijk en brengen die kennis en ervaring mee terug naar de opleiding. De beroepspraktijk verbetert doordat de partijen samen komen tot innovatieve oplossingen. Zo bouwen we gezamenlijk aan een body of knowledge waar concepten uit de psychologie verbonden worden met kennis over de toepassing daarvan in verschillende contexten en bij verschillende doelgroepen. Hierbij spelen de diverse kenniscentra en lectoraten uiteraard een belangrijke rol.

Positieve psychologie

De opleiding Toegepaste Psychologie kiest steeds meer voor focus op ontwikkeling en versterking van mensen in plaats van de aandacht te richten op psychische ziekte of problemen. Daarmee sluiten we met de opleiding aan bij de nieuwe internationale definitie van gezondheid en de positieve psychologie, waarover verderop meer.

Persoonlijk ondernemerschap

Toegepast psychologen moeten zich (net als andere professionals) goed bewust zijn van wat ze te bieden hebben en dit goed over het voetlicht kunnen brengen. Dat helpt om zich een goede economische positie te kunnen verwerven, zij het in loondienst, zij het als zelfstandig ondernemer. Het is ook een voorwaarde om in multidisciplinaire teams en integrale projecten hun meerwaarde als toegepast psycholoog tot uitdrukking te kunnen brengen. We leggen daarom in de opleiding meer nadruk op een ondernemende houding ofwel 'persoonlijk ondernemerschap'.

Voorbeeld van een functie:

De studiebegeleider/studiecoach

Een studiebegeleider/studiecoach komt bij mensen thuis om de kinderen te begeleiden. Hij of zij kan dit doen als zelfstandige, maar wel vanuit een bemiddelingsbureau dat zich specialiseert in diensten gericht op kinderen en jongeren. Dat bureau levert allerlei modules, systemen en scholing en ondersteunt daarmee de studiebegeleider/studiecoach..

Niveau en kennisbasis

Het gegarandeerde bachelorniveau volgens internationale afspraken is en blijft een hoeksteen van dit vernieuwde profiel, meer hierover in hoofdstuk 4. Ook de kennisbasis van wetenschappelijke theorie op het gebied van de psychologie, waarover internationaal consensus bestaat, is een van onze troeven en die houden we hoog. We beschrijven de kennisbasis in hoofdstuk 5.

Competenties

De competenties waarover iedere toegepast psycholoog beschikt, hebben we wél aangevuld en aangescherpt. Onze opvattingen over praktijkgericht onderzoek zijn bijvoorbeeld verschoven en dat leidt tot een andere invulling van de competentie Praktijkgericht onderzoeken. Ook leggen we meer nadruk op het ontwikkelen van een ondernemende houding en 'persoonlijk ondernemerschap'. Dit is terug te vinden als een van de aspecten van de competentie Professioneel werken.

We besluiten dit Opleidingsprofiel met onze speerpunten voor de toekomst.

2 Ontwikkelingen in samenleving en beroepspraktijk

Maatschappelijke ontwikkelingen werken op veel manieren door in ons vakgebied. Denk alleen al aan hoe het menselijk gedrag waar het in de toegepaste psychologie opleiding om draait, plaatsvindt in en mede bepaald wordt door de maatschappelijke context. Politieke beslissingen beïnvloeden de organisatie van de beroepspraktijk in het sociaal en gezondheidsdomein. We zien bovendien bepaalde maatschappelijke thema's verdwijnen en andere in belang toenemen, denk aan inclusiviteit, duurzaamheid of gezonde leefstijl.

Positieve gezondheid

Een belangrijke maatschappelijke verandering waar we als toegepast psychologen mee te maken hebben is de gestage transformatie van zorgzame samenleving naar participatiemaatschappij. Mensen worden steeds meer zelf verantwoordelijk gehouden voor hun sociaal welzijn, hun gezondheid en hun inzetbaarheid in het arbeidsproces. Er wordt daarmee een groot beroep gedaan op weerbaarheid en wendbaarheid van mensen in alle aspecten van het leven. Deze ontwikkeling gaat samen met een omslag in het denken over (psychische) gezondheid. Internationaal doet een nieuwe opvatting van gezondheid opgang, in Nederland door Machteld Huber uitgewerkt in het concept 'positieve gezondheid' (Huber e.a., *Heroverweeg uw opvatting van het begrip 'gezondheid'*, Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, 2016). Deze opvatting van gezondheid focust op veerkracht, eigen regie en welbevinden van mensen. In ons vakgebied is een vergelijkbare stroming ontstaan onder de noemer 'positieve psychologie'. In plaats van de aandacht te richten op het bestrijden van ziekte of problemen komt de focus steeds meer te liggen op wat mensen wél kunnen en op versterking (*empowerment*), groei en ontwikkeling. Huber onderscheidt daarbij zes dimensies van gezondheid: lichaamsfuncties, mentale functies en beleving, de spirituele/existentiele dimensie, kwaliteit van leven, sociaal-maatschappelijke participatie en dagelijks functioneren. Deze dimensies hanteren wij ook in de opleiding Toegepaste Psychologie.

Toegepast psychologen richten zich niet zozeer meer op de 'hulpbehoevende cliënt' in een behandelrelatie, maar steeds meer op de mens in een bepaalde context als burger, inwoner, wijkbewoner, consument enzovoort. Deze tendens is ook zichtbaar binnen organisaties, waar de aandacht steeds meer uitgaat naar duurzame inzetbaarheid van medewerkers, langer doorwerken, vitaliteit en preventie.

Samenwerken met andere professionals

Goed kunnen samenwerken met andere professionals is van groot belang. Toegepast psychologen werken in de beroepspraktijk vrijwel altijd aan complexe vraagstukken en dat doen ze in samenwerking met professionals van andere disciplines. Ze werken in verschillende contexten samen met HR-professionals, professionals sociaal werk, verpleegkundigen, artsen enzovoort. Zij bieden vanuit de psychologische vakkennis en vaardigheden specifieke meerwaarde juist in verbinding met andere professionals (*T-shaped professional*). De opleidingen bereiden studenten hierop voor door de nadruk te leggen op een brede basis van kennis en vaardigheden die in allerlei contexten inzetbaar is,

gecombineerd met kennis van een specifiek werkveld die studenten na hun afstuderen verder kunnen uitbouwen.

Voorbeeld van een functie:

De wijkcoach

De wijkcoach maakt deel uit van het sociaal wijkteam dat wijkbewoners ondersteunt, versterkt en hen zo veel mogelijk regie over hun eigen leven wil geven. De wijkcoach verzorgt eerstelijns ondersteuning en versterkt de zelfredzaamheid van bewoners door in te zetten op eigen kracht en gezamenlijke kracht. Zo nodig wordt tweedelijns specialistische ondersteuning ingekocht. De wijkcoach gaat op huisbezoek, inventariseert welke behoeftes mensen hebben en adviseert, coacht, begeleidt en motiveert hen.

Inclusiviteit

Toegepaste Psychologie richt zich op de mens in al zijn verscheidenheid. Inclusiviteit is een belangrijke doelstelling; iedereen moet gelegenheid krijgen om mee te doen. Meer oog voor ieders kwaliteiten en minder nadruk op wat mensen scheidt, is een belangrijk uitgangspunt in onze pluriforme (netwerk)samenleving. Dit is voor Toegepaste Psychologie dus ook een belangrijk uitgangspunt. Wij leren onze studenten om sensitief te zijn zodat zij in de beroepspraktijk goed om kunnen gaan met verscheidenheid, ongeacht of deze te herleiden is tot sociale, culturele of gezondheidsfactoren. In de opleiding gaan reflectie op de eigen achtergrond en het eigen referentiekader samen met aandacht voor inclusiviteit.

Voorbeeld van een functie:

Re-integratieconsulent bij een re-integratiebureau

Een re-integratieconsulent houdt zich bezig met (toegepast) psychologisch onderzoek, begeleiding en arbeidstoeleiding van (kwetsbare) mensen voor bijvoorbeeld bedrijven, scholen, gemeenten en UWV. Hij bemiddelt cliënten naar werk, zowel vanuit een uitkering als vanuit een bestaande werkkring.

De re-integratieconsulent:

- werft en zoekt vacatures, kandidaten en opdrachtgevers;
- voert intakegesprekken met kandidaten en opdrachtgevers;
- bemiddelt en begeleidt cliënten;
- onderhoudt een uitgebreid netwerk.

Technologie

Last but not least noemen we hier de groeiende plek die technologie en ICT innemen in het dagelijks leven én in onze beroepspraktijk. Denk bij dat laatste aan online onderzoeksinstrumenten, online campagnes en e-health. ICT en technologie zijn ook een

groeïend werkveld voor ons. We dragen bijvoorbeeld bij aan het ontwerp van technologische toepassingen en aan het leren omgaan met bestaande technologie.

Door het gemak waarmee gegevens online verzameld en gekoppeld en toegankelijk gemaakt kunnen worden, beschikken ook toegepast psychologen vandaag de dag over enorme hoeveelheden data. Deze 'big data' maken het mogelijk om zonder zélf nieuwe gegevens te verzamelen, allerlei informatie te genereren. Daarbij rijst meteen de vraag hoeveel die informatie waard is en wat de gegevens precies betekenen. Toegepast psychologen kunnen de gegevens verdiepen en deze kennis benutten bij interventies. Een andere heel grote ontwikkeling is de explosief groeiende rol van social media in de samenleving. Hieraan zitten belangrijke gedragscomponenten die interessant zijn voor toegepast psychologen. Social media zijn een interessant thema voor onderzoek maar ze vormen ook een ideaal kanaal voor toegepast psychologen, onder meer omdat ze een makkelijk en goedkoop kanaal vormen om specifieke doelgroepen te bereiken.

Voorbeeld van een functie:

Consultant security awareness

Een Consultant Security Awareness werkt bijvoorbeeld bij een consultancybureau. Hij of zij is een veranderspecialist met veel kennis van digitale veiligheid. Op grond van een analyse van zwakke plekken stippelt de consultant voor de opdrachtgever een route uit naar een hoger veiligheidsniveau én 'neemt management en medewerkers bij de hand op de reis naar gedragsverandering'. De Consultant Security Awareness ontwikkelt daarvoor een programma op maat. Dit vraagt veel creativiteit maar ook kennis over didactiek, communicatie, veranderkunde, ICT en security.

3 De toegepast psycholoog

Een toegepast psycholoog is een expert op het gebied van onderzoeken, evalueren en beïnvloeden van gedrag van (groepen) mensen in hun sociale context. Het kan daarbij om de meest uiteenlopende zaken gaan, van beroepskeuze tot verslavingszorg, van effectiviteit in de werksituatie tot het ontwerpen van gebruiksvriendelijke technologie, van preventiecampagnes tot de inrichting van de openbare ruimte. De opleiding Toegepaste Psychologie richt zich dan ook veeleer op leren vervullen van beroepsrollen die samenhangen met de competenties dan op het opleiden voor specifieke beroepen.

Meerwaarde

Waaruit bestaat de meerwaarde van een toegepast psycholoog als professional ten opzichte van andere hbo-professionals in het sociaal, economisch of techniekdomein? Toegepast psychologen bewegen zich tussen sociaal werkers, HRM-professionals, human technology-experts, onderwijsdeskundigen en anderen. Hun meerwaarde in dit brede veld zit bovenal in hun grote kennis en vaardigheden op het gebied van (doelgroepgerichte) gedragsverandering, veranderkunde en implementatiekunde.

Toegepast psychologen kunnen putten uit een goedgevulde gereedschapskist met internationaal gevalideerde methoden en instrumenten op het gebied van gespreksvoering, assessment, coaching, training, advisering en preventie/voorlichting. Zij weten hoe zij hun methoden en instrumenten moeten gebruiken én hoe ze de gegevens die eruit komen kunnen presenteren en benutten. Ze zijn vaardig in de beroepsrollen die daarbij horen: assessor, adviseur, begeleider/coach, trainer, voorlichter/preventiemedewerker.

Toegepast psychologen beschikken daarnaast met de internationaal opgestelde en door het werkveld gevalideerde kennisbasis¹, over brede kennis van de psychologische theorie. Die combineren ze met verdiepende kennis van een specifiek thema of werkveld. Ze kenmerken zich door een onderzoekende en analytische benadering van praktijkvraagstukken. Dit is een sterk punt dat we vanuit de beroepspraktijk vaak terughoren.

Dit alles maakt toegepast psychologen breed inzetbaar. Hun specifieke bijdrage is op zeer veel verschillende terreinen waardevol, óók als het gaat om onderwerpen die traditioneel worden gezien als onderdeel van bijvoorbeeld het economisch of technologisch domein. Zij overzien hoe zij optimaal kunnen samenwerken met professionals van andere niveaus en disciplines en zetten zich daarvoor in. Dit maakt hen tot de ideale 'T-shaped professional': een professional die zich als een vis in het water voelt in interdisciplinaire teams en bij integrale projecten.

Voorbeeld van een functie:

De 'wijkmarshall'

Een zogeheten wijkmarshall werkt bij de gemeente aan het verminderen van veiligheidsproblemen om daarmee de veiligheid en leefbaarheid in een wijk te vergroten. Het gaat vooral om het aanpakken van problematische jongeren. De wijkmarshall werkt daarbij samen met een heel netwerk van verschillende partijen zoals buurtvereniging, wijkteam, jongerenwerk, politie en HALT.

De arbeidsmarkt

De zes bekostigde bacheloropleidingen Toegepaste Psychologie gingen van start in de jaren 2007 – 2009. Daar was uitgebreid onderzoek naar de arbeidsmarktbehoefte aan voorafgegaan. De verwachting was destijds dat gedragsdeskundigen met een grote theoretische basis en het vermogen om die praktisch toe te passen, van toegevoegde waarde zouden kunnen zijn in werkvelden zoals de ggz, arbeid en organisatie en de jeugdzorg. Ook was de gedachte dat organisaties kostenefficiënter zouden kunnen werken door toegepast psychologen in te zetten op taken die traditioneel door hun academisch geschoolde collega's werden uitgevoerd.

In 2011 betraden de eerste afgestudeerden de arbeidsmarkt; het begon met enkele tientallen en inmiddels zijn het er enkele honderden per jaar. Onze afgestudeerden hebben groeiend succes. Toegepast psychologen veroveren langzaam maar zeker terrein als nieuwe beroepsgroep. De eerste cohorten toegepast psychologen hadden het moeilijk omdat zij in hun eerste stappen zetten in een economisch moeilijke tijd. Toch hebben velen hun weg naar de arbeidsmarkt gevonden in een scala aan beroepsrollen en functies zoals de voorbeelden in dit stuk laten zien.

In tegenstelling tot de oorspronkelijke verwachtingen komt slechts een klein deel van de afgestudeerden (veelal na aanvullende opleiding en onder voorwaarde van registratie) terecht in de ggz en de jgz. Daar staat tegenover dat relatief veel alumni hun weg vinden in de wereld van de werving & selectie, training & coaching, studiekeuzebegeleiding en de marketing. Ook houden zij zich als toegepast onderzoekers en gedragsbeïnvloeders bezig met een duurzame samenleving in termen van veiligheid maar ook op het gebied van energie. We weten uit onderzoeken onder alumni en onder werkgevers dat beide groepen in grote lijnen positief zijn over hoe de opleiding studenten voorbereidt op de praktijk. Organisaties waar studenten stage lopen of hun afstudeerproject doen, reageren enthousiast op hun inbreng en het komt regelmatig voor dat zij deze studenten na het afstuderen een baan aanbieden. Inmiddels heeft ongeveer 70 procent van de alumni binnen 1,5 jaar na afstuderen een baan op hbo-niveau of hoger; ongeveer 20 procent studeert door en slechts 5 procent is werkzoekend. (Cijfers afkomstig uit de HBO-monitor, 2017.)

Wij denken dat toegepast psychologen nu en in de afzienbare toekomst mogen vertrouwen op goede kansen op de arbeidsmarkt. Een stevig competentieprofiel, ondersteund door een degelijke kennisbasis², maakt het mogelijk om snel nieuwe maatschappelijke vraagstukken op te pakken. De scheidslijnen tussen voorheen scherp afgebakende beroepen verdwijnen of vervagen nu professionals van verschillende achtergronden steeds vaker werken in multi- en interdisciplinaire teams. Hierin is de herkenbare analytische basis van de toegepast psycholoog, in combinatie met een ondernemende en verbindende attitude, van steeds grotere waarde. Toegepast psychologen kunnen die transitie bovendien ondersteunen door de talenten van mensen zichtbaar te maken en daarmee hun duurzame inzetbaarheid in een veranderende wereld te vergroten.

---

² Gebaseerd op The British Psychological Society (BPS), welke verder wordt toegelicht in hoofdstuk 5

De opleidingen, de alumniverenigingen en beroepsvereniging NBTP werken ondertussen samen aan het vergroten van de bekendheid en de erkenning van toegepast psychologen. Ook bouwen we gezamenlijk aan een groeiend en gedifferentieerd aanbod van bij- en nascholing waarmee we onze verbinding met het werkveld versterken.

4 Gegarandeerd bachelorniveau

Internationaal en landelijk bestaan er afspraken over wat het eindniveau van een opleiding is. In EU-verband zijn de zogenaamde Dublin Descriptoren opgesteld. (Zie voor toelichting en uitwerking hiervan de website van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, www.nvao.net - zoek op dublin descriptoren.) In Nederland zijn de Dublin Descriptoren uitgewerkt tot de zogeheten NLQF-niveaus, waarbij niveau 6 staat voor bachelorniveau en niveau 7 voor masterniveau (zie bijlage). Het gaat hier om algemene eindkwalificaties die voor alle opleidingen op een bepaalde niveau gelden.

De Dublin Descriptoren stellen dat de bacheloropleiding erop gericht is dat studenten:

1. aantoonbare kennis van en inzicht in de kernelementen van de wetenschappelijke discipline verwerven en kennis maken met een aantal van de nieuwste ontwikkelingen binnen de discipline (Dublin-descriptor: kennis en inzicht);
2. vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om verworven kennis en inzicht op een professionele, bij de discipline passende manier toe te passen, om standpunten te formuleren en die te onderbouwen met argumenten en om problemen op het gebied van de discipline op te lossen (Dublin-descriptor: toepassen van kennis en inzicht);
3. vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de discipline, relevante gegevens te identificeren en te verzamelen en die te interpreteren met het doel zich een oordeel te vormen en dat oordeel mede te baseren op een afweging van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en/of ethische aspecten (Dublin-descriptor: oordeelsvorming);
4. vaardigheden verwerven die hen in staat stellen om informatie over en uit de discipline, ideeën en oplossingen voor problemen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten (Dublin-descriptor: communicatie);
5. leervaardigheden verwerven die noodzakelijk zijn voor een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt (Dublin-descriptor: leervaardigheden).

In Nederland zijn de internationale standaarden uitgewerkt tot de zogeheten NLQF-niveaus. In de bijlage geven we de uitwerking van de NLQF-niveaus 6 en 7 weer, gerelateerd aan de Dublin Descriptoren. In die uitwerking is te zien waaruit het bachelorniveau bestaat en hoe zich dit verhoudt tot masterniveau. De hogescholen nemen de eindkwalificaties op NLQF-niveau 6 als uitgangspunt voor het curriculum Toegepaste Psychologie. Hoe zij dat concreet uitwerken en invullen, verschilt per opleiding.

Een leven lang leren

We beschouwen de bacheloropleidingen als onze *core business*. Vandaaruit werken we aan goede verbindingen met toeleverende opleidingen (mbo, havo, vwo) en vervolgoopleidingen (universitaire en hbo-masters) zodat de bachelor een soepele schakel in de complete opleidingsketen vormt. Verschillende hogescholen bieden een schakelprogramma aan waarmee afgestudeerden makkelijker de overstap naar een universitaire master kunnen maken. Een andere ontwikkeling is een snelle variant voor vwo-ers.

Toegepaste Psychologie wordt ook in deeltijd en duaal aangeboden. Flexibilisering en modularisering (en een groeiende rol voor e-learning) scheppen de mogelijkheid van maatwerkpakketten voor bepaalde werkgevers of beroepsgroepen. Een voorbeeld van een complete opleiding op maat is de duale geaccrediteerde bachelor Toegepaste Psychologie voor politiemedewerkers bij Hogeschool Leiden.

5 Kennis van de psychologie

In dit hoofdstuk geven we de gemeenschappelijke kennisbasis weer. Dit is de kennis waarover álle afgestudeerde toegepast psychologen, ongeacht de hogeschool waar ze zijn opgeleid, minimaal beschikken.

De hier weergegeven kennisbasis is ongewijzigd overgenomen uit de Body of Knowledge die we in 2016 als landelijk opleidingsoverleg Toegepaste Psychologie hebben vastgesteld³. Het is een aangepaste versie van het handboek *Guidance for undergraduate and conversion psychology programmes* van The British Psychological Society (BPS) (2010).

Onze internationaal gevalideerde kennisbasis van psychologische theorie verschaft ons kennis waarmee een toegepast psycholoog kan verantwoorden wat hij doet en kan uitleggen waarom hij zo doet en niet anders. In de opleiding combineren we deze basiskennis met specifieke, praktijkgerichte kennis over methodieken, instrumenten en tests. Toegepast psychologen verbinden zo de algemene theoretische basiskennis met praktijkgerichte kennis over het toepassen ervan in verschillende contexten en voor verschillende doelgroepen.

Als richtlijn voor het curriculum geldt dat de kennisbasis 70 procent van de in totaal aangeboden psychologische theorie beslaat. De kennis die hier is opgenomen is bindend. Alle zes betrokken opleidingen Toegepaste Psychologie hebben deze kennis in hun curriculum opgenomen. We werken bovendien voor meerdere vakken aan een gezamenlijke toets-database die garandeert dat we de betreffende kennis op gelijke wijze toetsen.

Hieronder geven we de kennisbasis integraal weer.

De kennisbasis

Cognitieve psychologie

- Perceptie
- Bewustzijn en aandacht
- Begrip, conceptuele kennis
- Leerprocessen
- Geheugen
- Denken en redeneren, probleem oplossen, beslissen
- Taal: begrip en productie

Ontwikkelingspsychologie

- Perceptuele, motorische, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling tijdens de levensloop
- Algemene theorieën over nature en nurture van psychologische eigenschappen

---

³ In het document 'Body of Knowledge (BOK) Toegepaste psychologie' uit 2015 is beschreven hoe de keuze voor dit kader tot stand is gekomen.

- Ontwikkeling van uitdrukkingsvaardigheden (bijvoorbeeld taal, tekenen, getallen)
- Aard van cognitieve veranderingen tijdens de schoolse periode
- Stromingen in de ontwikkelingspsychologie
- Ontwikkeling van het zelf en identiteit. Seksesocialisatie

Sociale en Arbeid- en Organisationspsychologie

- Loopbaanontwikkeling
- Sociale perceptie: perceptie van personen, attitudes, attributie
- Inter-groepsprocessen: vooroordelen, inter-groep conflicten, sociale identificatie
- Kleine-groepsprocessen: normen, leiderschap, besluitvorming, productiviteit
- Sociale beïnvloeding, onder meer conformiteit en gehoorzaamheid, macht, invloed van meerderheid en minderheid
- Intieme relaties, interpersoonlijke aantrekkingskracht
- Cross-culturele psychologie
- Stromingen/theorieën met betrekking tot arbeid/werkgedrag
- Structuur en cultuur in de organisatie
- Werving, selectie en beoordeling

Persoonlijkheid en motivatie

- Belangrijke benaderingen van emotie, motivatie, het zelf en normale en afwijkende persoonlijkheidsontwikkeling
- De invloed van genetische en omgevingsfactoren op individuele verschillen
- Consistentie van individuele verschillen over tijd en plaats
- Invloeden van persoonlijkheid op gedrag, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, onderwijs, relaties, loopbaankeuze en competentie
- Testpsychologie
- Intelligentie
- Persoonlijkheid en geslacht
- Motivatie

Psychobiologie

- De neurochemie en neurofysiologie van prikkeloverdracht; de structuur en organisatie van het centrale zenuwstelsel; gedragsgenetica, hormonen en gedrag.
- Biologische aspecten van (cognitieve) functies
- Evolutionaire verklaringen van gedrag
- Neuropsychologie, (corticale) lokalisatie van functies

Gezondheidspsychologie en psychopathologie

- Stress, burn-out
- Coping
- DSM-classificatie
- Abnormaal gedrag en bijbehorende behandelmogelijkheden

Conceptuele thema's

- Onderscheid tussen 'gezond verstand' (*common sense*) en wetenschappelijke verklaringen
- Empirische, diagnostische en regulatieve cyclus
- Culturele en morele beladenheid van psychologische kennis en theorieën
- Ethische vraagstukken binnen de psychologie
- Subjectiviteit in psychologische uitspraken

Onderzoeksthema's

- Probleemdefinitie en hypotheseformulering
- Onderzoeksontwerp: onder meer experimentele manipulatie, quasi-experimenteel onderzoek, steekproeven, causaliteit
- Standaardisatie; betrouwbaarheid en validiteit
- Methoden van verzamelen en analyseren van kwalitatieve gegevens
- Methoden van verzamelen en analyseren van kwantitatieve gegevens
- Onderzoeksethiek

6 Competenties van de toegepast psycholoog

Wat kan een afgestudeerde toegepast psycholoog? Hierbij is het goed om te beseffen dat de opleiding Toegepaste Psychologie niet opleidt tot één of enkele duidelijk aan te wijzen beroepen zoals bij andere hbo-opleidingen soms wel het geval is. Denk aan Verpleegkunde of een lerarenopleiding. Toegepast psychologen zijn breed inzetbaar en komen in veel verschillende functies terecht. Wat een afgestudeerde toegepast psycholoog kan, drukken we uit in de competenties waarover iedere afgestudeerde beschikt en de beroepsrollen die hij daarmee kan vervullen. De competenties en beroepsrollen zijn in veel verschillende beroepen en werkvelden inzetbaar.

Competenties worden zichtbaar in het vertonen van adequaat gedrag in een bepaalde context. De competenties zijn daarom geformuleerd in termen van gedrag. Aan de competenties liggen kennis, vaardigheden en attitude ten grondslag, die in het gedrag geïntegreerd tot uitdrukking komen. De basiskennis van de toegepast psycholoog hebben we in het voorgaande hoofdstuk al besproken. De competenties bevatten veel theorie over methodieken, instrumenten en tests met bijbehorende ‘werkmodellen’ of aanwijzingen voor hoe je iets doet in de beroepspraktijk. Denk aan vuistregels, richtlijnen, gedragsaanwijzingen, handelingsvoorschriften, methoden, checklists, procedures en protocollen.

Onze kijk op wat voor een toegepast psycholoog noodzakelijke competenties zijn, is de afgelopen jaren verschoven. We gaven hiervoor al aan hoe onze opvattingen over praktijkgericht onderzoek zijn veranderd. Dit leidt tot een andere invulling van de competentie Praktijkgericht onderzoeken. De competentie Professioneel werken hebben we aangevuld met een onderzoekende houding en ‘persoonlijk ondernemerschap’.

De competenties

Een toegepast psycholoog onderscheidt zich door zijn specifieke expertise op het gebied van beoordelen en beïnvloeden van het gedrag van mensen in hun sociale omgeving.

Onderzoeksvaardigheden zijn een generieke competentie die een toegepast psycholoog in elke context kan inzetten ter ondersteuning van het beoordelen en beïnvloeden van gedrag. Als professional kenmerkt de toegepast psycholoog zich door een onderzoekende en ondernemende houding, sensitiviteit, gerichtheid op samenwerking en reflectie en ethische afweging. Ook dit is een generieke competentie die een toegepast psycholoog altijd en overal inzet.

De toegepast psycholoog beschikt samengevat over de volgende competenties:

1. Beoordelen van gedrag
2. Beïnvloeden van gedrag
3. Praktijkgericht onderzoek
4. Professioneel werken

Deze competenties zijn leidend voor alle hbo-bacheloropleidingen Toegepaste Psychologie in Nederland en alle studenten bezitten deze competenties op het moment dat ze afstuderen. De weg waarlangs studenten deze competenties ontwikkelen en de accenten die

daarbij gelegd worden, verschillen per hogeschool. Elke afgestudeerde toegepast psycholoog moet competent kunnen handelen maar het is aan de afzonderlijke instellingen om te bepalen hoe ze de competenties concreet invullen.

In onderstaand schema werken we de competenties uit in concrete beroepsmatige activiteiten, beroepssituaties, beroepsrollen en voorbeelden van beroepsproducten.

Competentie 1: beoordelen van gedrag	
Beroepsmatige activiteiten	Het zelfstandig en op methodische wijze informatie verzamelen om daarmee tot een oordeel te komen over gedrag. Het inventariseren, analyseren en interpreteren van gegevens in relatie tot gedragsvraagstukken van individuen en groepen in de samenleving. Het daarbij kunnen toepassen van de volgende methoden: observatie, psychodiagnostische gespreksvoering, psychodiagnostisch onderzoek en assessment met behulp van gestandaardiseerde en gevalideerde methoden en instrumenten, en dossieronderzoek.
Beroepssituaties	<ul style="list-style-type: none"> • Een assessment voorbereiden, uitvoeren en verwerken binnen een werkveld overeenkomstig de standaarden die in dat werkveld gelden ten aanzien van wat een toegepast psycholoog zelfstandig of onder supervisie mag uitvoeren. • Het inrichten en afnemen van psychologisch onderzoek, het scoren van de resultaten, het interpreteren van de gegevens, het relateren daarvan aan de vraagstelling en het op basis daarvan formuleren van een advies.
Beroepsrollen	Assessor, gedragsbeoordelaar, psychodiagnosticus
Voorbeelden van beroepsproducten	<ul style="list-style-type: none"> • Intake • Gedragsanalyse, doelgroepanalyse • Assessment opzet (cliëntgegevens, voorgeschiedenis, onderzoeksopzet) • Psychodiagnostisch onderzoeksrapport • Assessment rapport • Terugkoppel- en adviesgesprekken

Competentie 2: beïnvloeden van gedrag	
Beroepsmatige activiteiten	<p>Het op basis van een analyse van een vraag of ontwikkelbehoefte ontwerpen en uitvoeren van, op psychologische kennis gebaseerde, gedragsinterventies en/of advies.</p> <p>Doelen worden in overleg met opdrachtgevers en/of cliënten geformuleerd. In contact met individuen en groepen, variërend van jong tot oud en variërend naar culturele en sociale achtergrond, worden op methodische en verantwoorde wijze bijdragen geleverd aan ontwikkeling, effectiviteit of welbevinden. Daarbij staat de eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de cliënt voorop.</p> <p>Een interventie kan bestaan uit een begeleidings-of coachingstraject, training, voorlichting, app of hulpverleningstraject. Interventies kunnen zowel gericht zijn op preventie als op het verminderen en oplossen van gedragsproblemen, al of niet in de eerste lijn. Preventie kan ook betekenen het bestendigen van al aanwezig gewenst gedrag.</p>
Beroepssituaties	<ul style="list-style-type: none"> • Op grond van een assessment binnen een werkveld een advies formuleren. • Ontwerpen en uitvoeren van een training; coachen/begeleiden van individuen en groepen bij veranderingsprocessen, keuzevraagstukken, relatievraagstukken en verwerkingsproblematiek. • Monitoren en evalueren van training of coachingstraject • Bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van voorlichtingsprogramma's gericht op preventie en psycho-educatie; wetenschappelijke kennis vertalen naar de praktijk en zodoende toegankelijk maken voor de doelgroep waar de toegepast psycholoog zich op richt • Bieden van individuele psychologische begeleiding /coaching via sociale media, bijvoorbeeld in de vorm van e-coaching. • Psychologisch onderbouwde interventies inzetten gericht op commerciële en/of maatschappelijk verantwoorde doelstellingen. • Op grond van een psychodiagnostisch onderzoek en/of een behoefteonderzoek een hulpverleningstraject uitvoeren en/of een advies uitbrengen.
Beroepsrollen	Gedragsadviseur; -trainer, -begeleider /-coach, psychologisch hulpverlener,, counselor, voorlichter, mediator, preventiemedewerker
Voorbeelden van beroepsproducten	<ul style="list-style-type: none"> • Adviesgesprek of – rapport, consult • Interventievoorstel (bijvoorbeeld training, coachingstraject, voorlichtingsplan of voorlichtingsinstrument) • Uitvoeren trainings-, beleidings- of coachingstraject • Instrument voor evaluatie en effectmeting

Competentie 3: uitvoeren van praktijkgericht onderzoek	
Beroepsmatige activiteiten	<p>Praktijkgericht onderzoek definiëren we als het verrichten van onderzoeksactiviteiten die voldoen aan de eisen van de beroepspraktijk. Deze activiteiten worden verricht naar aanleiding van een vraagstuk uit de beroepspraktijk en ingezet bij het evalueren van gedrag, het evalueren of ontwerpen van beroepsproducten of procesevaluaties.</p> <p>Het verzamelen en/of interpreteren van kwantitatieve gegevens is nodig om doelgroepen te beschrijven, groepen te vergelijken en bepaalde verbanden aan te tonen.</p> <p>De praktijkvragen waar toegepast psychologen mee te maken krijgen, lenen zich over het algemeen goed voor een kwalitatieve aanpak. Veel vraagstukken doen zich bovendien voor in een context waarin het aantal respondenten beperkt is. Ook dat maakt kwalitatief onderzoek een goede aanpak.</p>
Beroepssituaties	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbare gegevens zoeken, selecteren, analyseren en presenteren om een praktijkvraagstuk te verhelderen • Interviews afnemen • Onderzoek uitvoeren in het kader van het ontwerp en/of de ontwikkeling van een advies, evaluatie, voorlichting, training of ander beroepsproduct • Uitvoeren van procesevaluaties.
Beroepsrollen	Alle
Voorbeelden van beroepsproducten	Rapportage, ontwerp, advies

Competentie 4: professioneel werken

Professioneel werken is een generieke competentie. Dat wil zeggen dat de toegepast psycholoog de verschillende deelaspecten van deze competentie altijd en overal inzet, ongeacht de context en beroepssituatie.

Professioneel werken bestaat uit zes aspecten:

1. *Onderzoekende en analytische benadering*
De toegepast psycholoog is nieuwsgierig, open, onderzoekend en analytisch. Hij zal een praktijkvraagstuk altijd benaderen met behulp van onderzoek en analyse.
2. *Ondernemende houding*
De toegepast psycholoog weet wat hij te bieden heeft. Hij is creatief, flexibel en pro-actief. Hij ziet kansen om zijn meerwaarde vorm te geven, 'gaat erop af' en weet anderen te overtuigen van zijn inbreng. We noemen dit 'persoonlijk ondernemerschap'. Daarvoor maakt het niet uit of hij binnen een bedrijf of instelling werkt dan wel als zelfstandig ondernemer.
3. *Gericht op samenwerking*
De toegepast psycholoog kan constructief en respectvol samenwerken met professionals van verschillende disciplines en verschillende niveaus. Hij kent zijn waarde als toegepast psycholoog in relatie tot andere professies. Hij is in staat zijn specifieke competenties op een effectieve manier in te brengen in integrale teams en projecten.
4. *Gericht op inclusiviteit*
De toegepast psycholoog is zich bewust van zijn eigen achtergrond. Hij herkent en analyseert in een gegeven situatie verschillende belangen en motieven. Hij staat open voor mensen met een andere achtergrond en bevordert inclusiviteit.
5. *Reflectief vermogen*
De toegepast psycholoog reflecteert op zijn beroepsmatig handelen. Hij relateert dit aan professionele waarden en normen en aan zijn visie op het beroep. Deze reflectie vormt de basis van een continu leerproces waarmee de toegepast psycholoog zijn eigen beroepsmatig handelen steeds verbetert.
6. *Ethische afweging en verantwoording*
De toegepast psycholoog handelt volgens algemeen geldende normen en waarden en volgens beroepsspecifieke ethische codes, reglementen en gedragsregels. Hij herkent ethische dilemma's en komt in een gegeven situatie (veelal in samenspraak met anderen) tot professionele oplossingen daarvoor. De toegepast psycholoog maakt zijn ethische afwegingen duidelijk en verantwoordt ze.

7 Speerpunten voor de toekomst

Dit Landelijk Opleidingsprofiel Toegepaste Psychologie vormt de komende jaren ons bindend uitgangspunt. Ondertussen blijven de opleidingen zich doorontwikkelen vanuit de ambitie om hun studenten alles mee te geven wat ze nodig hebben om zelfbewust en flexibel aan de slag te gaan in de beroepspraktijk. We geven hieronder een aantal onderwerpen weer waarop wij de komende periode voortgang willen boeken.

Versterking van het beroepsprofiel

Als relatief jonge opleiding moeten werkveld en beroepsbeoefenaren elkaar nog beter leren kennen, herkennen en erkennen. Versterken van het beroepsprofiel en het uitdragen van de meerwaarde van de toegepast psycholoog is een doel waar wij op allerlei manieren, apart en samen, aan werken. Daartoe zullen we onder meer monitoren waar onze alumni terechtkomen en onderzoeken hoe zij gewaardeerd worden op de arbeidsmarkt.

Verbinding met werkveld

We zullen nog meer inzetten op goede en duurzame relaties met stageverlenende bedrijven en organisaties. Zij zijn onze vanzelfsprekende partners in een leergemeenschap en de werkgevers waar onze afgestudeerden moeten brengen wat de arbeidsmarkt nodig heeft. Samenwerking met de beroepspraktijk is voor ons van vitaal belang om de opleiding goed toe te kunnen snijden op waar potentiële werkgevers behoefte aan hebben. Daarom hebben de opleidingen hun werkveldadviescommissies geraadpleegd bij het opstellen van dit opleidingsprofiel en zullen zij betrokken zijn bij verdere ontwikkeling van de opleiding. Ook onze inmiddels substantiële groep alumni kan hier een belangrijke rol in spelen.

Praktijkgericht opleiden

Hiermee hangt nauw samen dat we onze studenten zo veel mogelijk willen opleiden met behulp van realistische of reële casussen en dus met veel inbreng van echte opdrachtgevers. We hebben onze partners uit de beroepspraktijk hard nodig om ons te voorzien van van echte vraagstukken en casussen waar onze studenten van kunnen leren. De partners profiteren op hun beurt doordat ze steeds de nieuwste kennis in huis halen en praktijkgerichte oplossingen aangereikt krijgen voor hun vraagstukken.

'Persoonlijk ondernemerschap'

Een belangrijke doelstelling is verder het kweken van een ondernemende houding bij onze studenten. Niet per se om ze te stimuleren zelfstandig ondernemer te worden, al behoort dat zeker ook tot de mogelijkheden, maar vooral zodat ze leren zélf kansen te zien of te creëren om hun meerwaarde in de praktijk vorm te geven. Dat is een succesfactor voor iedere professional, dus ook voor een toegepast psycholoog die binnen een bedrijf of instelling werkt. We noemen dit ook wel 'persoonlijk ondernemerschap'. Vanuit eigen kracht integraal samenwerken met andere professionals is daarbij vanzelfsprekend.

Inclusiviteit

Toegepast psychologen staan open voor mensen met een andere achtergrond. Die sensitiviteit is een voorwaarde om als toegepast psycholoog goed werk te kunnen leveren. Verschillen in onder meer sociale, culturele, politieke of religieuze achtergrond maken

bovendien deel uit van vrijwel alle actuele maatschappelijke vraagstukken. Denk aan integratie van vluchtelingen of aan inzetbaarheid van licht verstandelijk beperkten, mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en mensen met een ander culturele achtergrond. Inclusiviteit is daarmee een speerpunt waarvan het belang nauwelijks overschat kan worden. Toegepast psychologen zijn bij uitstek de professionals die hier door hun doelgroepgerichte en contextgebonden psychologische kennis en vaardigheden een rol bij kunnen spelen.

Internationalisering

Ook internationalisering is een terrein waar we voortgang willen boeken. We zien een internationale oriëntatie en internationale contacten als een verrijking. Dit wil niet zeggen dat we vinden dat onze studenten allemaal naar het buitenland moeten in het kader van hun studie. Internationale oriëntatie kan zich ook uiten in het opnemen van (meer) internationale actuele literatuur of het uitnodigen van een buitenlandse autoriteit op het gebied van de (toegepaste) psychologie. Dit sluit goed aan bij het feit dat we onze studenten een internationaal gevalideerde kennisbasis meegeven. Nederlandse en Vlaamse collega's bespreken tweejaarlijks de ontwikkelingen rond de opleiding Toegepaste Psychologie met elkaar en stemmen daarbij ook zaken op elkaar af.

Beroepsvereniging

Als opleidingen hechten wij veel waarde aan het bestaan van een sterke beroepsvereniging. Een beroepsvereniging is bijvoorbeeld gesprekspartner voor de overheid en zij kan zich inzetten voor het opnemen van toegepast psychologen in relevante beroepsregisters. Wij steunen daarom als Landelijk Opleidingsoverleg Toegepaste Psychologie de Nederlandse Beroepsvereniging voor Toegepaste Psychologie (NBTP) van harte in haar ontwikkeling. De NBTP is een jonge beroepsvereniging voor hbo- en wo-psychologen en studenten in het vakgebied. Zij wil werken aan ontwikkeling, professionalisering en profilering van de beroepsgroep en richt zich daarbij zowel op de professional als op het werkveld (inclusief wet- en regelgeving) en de dienstverlening. De NBTP doet dit door onder meer door kennisdeling, belangenbehartiging, voorlichting, advies en door het bijhouden van een eigen Kwaliteitsregister. Ook werkt zij aan een beroepsprofiel voor de toegepast psycholoog.

Bijlage

NLQF-niveaus en Dublin descriptoren

NLQF Niveau 6		Dublin descriptoren	
Context	Een onbekende, wisselende leef- en werkomgeving, ook internationaal.		
Kennis	<p>Bezit een gevorderde gespecialiseerde kennis en kritisch inzicht in theorieën en beginselen van een beroep, kennisdomein en breed wetenschapsgebied.</p> <p>Bezit brede, geïntegreerde kennis en begrip van de omvang, de belangrijkste gebieden en grenzen van een beroep, kennisdomein en breed wetenschapsgebied.</p> <p>Bezit kennis en begrip van enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen gerelateerd aan het beroep of kennisdomein en breed wetenschapsgebied.</p>	Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	Kennis en inzicht
Toepassen van kennis	<p>Reproduceert en analyseert de kennis en past deze toe, ook in andere contexten, zodanig dat dit een professionele en wetenschappelijke benadering in beroep en kennisdomein laat zien.</p> <p>Past complexe gespecialiseerde vaardigheden toe op de uitkomsten van onderzoek. Brengt met begeleiding op basis van methodologische kennis een praktijkgericht- of fundamenteel onderzoek tot een goed einde.</p> <p>Stelt argumentaties op en verdiept die. Evalueert en combineert kennis en inzichten uit een specifiek domein kritisch.</p> <p>Signaleert beperkingen van bestaande kennis in de beroepspraktijk en in het kennisdomein en onderneemt actie.</p> <p>Analyseert complexe beroeps- en wetenschappelijke taken en voert deze uit.</p>	<p>Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.</p> <p>Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.</p>	<p>Toepassen van kennis en inzicht</p> <p>Oordeelsvorming</p>
Probleem oplossende vaardigheden	Onderkent en analyseert complexe problemen in de beroepspraktijk en in het kennisdomein en lost deze op tactische, strategische en creatieve wijze op door gegevens te identificeren en te gebruiken.		
Leer en ontwikkel vaardigheden	Ontwikkelt zich door zelfreflectie en zelf beoordeling van eigen(leer)resultaten.	Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	Leer vaardigheden
Informatie vaardigheden	Verzamelt en analyseert op een verantwoorde, kritische manier brede, verdiepte en gedetailleerde beroepsgerelateerde of wetenschappelijke informatie over een beperkte reeks van basis theorieën, principes en concepten van en gerelateerd aan een beroep of kennisdomein, evenals beperkte informatie over enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen gerelateerd aan het beroep of kennisdomein en geeft deze informatie weer.	Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	

NLQF Niveau 6		Dublin descriptoren	
Communicatie vaardigheden	Communiqueert doelgericht op basis van in de context en beroepspraktijk geldende conventies met gelijken, specialisten en niet-specialisten, leidinggevend en cliënten.	Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	Communicatie
Verantwoordelijkheid en Zelfstandigheid	<p>Werkt samen met gelijken, specialisten en niet-specialisten, leidinggevend en cliënten.</p> <p>Draagt verantwoordelijkheid voor resultaten van eigen werk en studie en het resultaat van het werk van anderen.</p> <p>Draagt gedeelde verantwoordelijkheid voor het aansturen van processen en de professionele ontwikkeling van personen en groepen.</p> <p>Verzamelt en interpreteert relevante gegevens met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, beroepsmatige, wetenschappelijke of ethische aspecten.</p>	Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	

NLQF Niveau 7		Dublin descriptors	
Context	Een onbekende, wisselende leef- en werkomgeving met een hoge mate van onzekerheid, ook internationaal.		
Kennis	<p>Bezit bijzonder gespecialiseerde en geavanceerde kennis van een beroep, kennisdomein, en wetenschapsgebied en op het raakvlak tussen verschillende beroepen, kennisdomeinen en wetenschapsgebieden.</p> <p>Bezit een kritisch begrip van een reeks van theorieën, principes en concepten, waaronder de belangrijkste van een beroep, kennisdomein en wetenschapsgebied.</p> <p>Bezit uitgebreide, gedetailleerde kennis en kritisch begrip van enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen gerelateerd aan het beroep of kennisdomein en wetenschapsgebieden .</p>	Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.	Kennis en inzicht
Toepassen van kennis	<p>Reproduceert, analyseert en integreert de kennis en past deze toe, ook in andere contexten en gaat om met complexe materie.</p> <p>Deze kennis vormt de basis voor originele ideeën en onderzoek.</p> <p>Gebruikt de opgedane kennis op een hoger abstractieniveau. Denkt conceptueel. Stelt argumentaties op en verdiept deze.</p> <p>Brengt op basis van methodologische kennis een fundamenteel onderzoek zelfstandig tot een goed einde.</p>	<p>Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.</p> <p>Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.</p>	<p>Toepassen kennis en inzicht</p> <p>Oordeelsvorming</p>
	<p>Levert een originele bijdrage aan het ontwikkelen en toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.</p> <p>Signaleert beperkingen van bestaande kennis in de beroepspraktijk en in het kennisdomein en op het raakvlak tussen verschillende beroepspraktijken en kennisdomeinen en onderneemt actie.</p> <p>Analyseert complexe beroeps- en wetenschappelijke taken en voert deze uit.</p>	<p>Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.</p> <p>Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die</p>	<p>Toepassen kennis en inzicht</p> <p>Oordeelsvorming</p>
Probleem oplossende vaardigheden	Onderkent en analyseert complexe problemen in de beroepspraktijk en in het kennisdomein en lost deze op tactische, strategische en creatieve wijze op.		

NLQF Niveau 7		Dublin descriptoren	
	Levert in de beroepspraktijk en in het kennisdomein een bijdrage aan de (wetenschappelijke) oplossing van complexe problemen door gegevens te identificeren en te gebruiken.	gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.	
Leer en ontwikkel vaardigheden	Ontwikkelt zich grotendeels autonoom.	Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelf gestuurd of autonoom karakter.	Leervaardigheden
Informatie vaardigheden	Verzamelt en analyseert op een verantwoorde, kritische manier brede, verdiepte en gedetailleerde wetenschappelijke informatie over een reeks van theorieën, principes en concepten van en gerelateerd aan een beroep of kennisdomein, evenals informatie over enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen gerelateerd aan het beroep- of kennisdomein en geeft deze informatie weer.		
Communicatie vaardigheden	Communiqueert doelgericht op basis van in de context en beroepspraktijk geldende conventies met gelijken, specialisten en niet-specialisten, leidinggevenden en cliënten.	Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.	Communicatie
Verantwoordelijkheid en Zelfstandigheid	<p>Werkt samen met specialisten en niet-specialisten, gelijken, leidinggevenden en cliënten.</p> <p>Draagt verantwoordelijkheid voor resultaten van eigen werk en studie en het resultaat van het werk van anderen.</p> <p>Draagt verantwoordelijkheid voor het aansturen van complexe processen en de professionele ontwikkeling van personen en groepen.</p> <p>Formuleert oordelen op grond van onvolledige of beperkte informatie en houdt daarbij rekening met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.</p>	Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.	